

NUMMER 9

Jane Austen for både begyndere og ihærdige fans

4. august 2025 af [Malene Hald](#)

 2

STOLEHED OG FORDOM

999999

Claudia Kühn: Forfatter

Tara Spruit: Tegner

Morten Visby: Oversætter

Forlag: [Turbine](#)

Form: Indbundet

Vejl. pris: 299,95

Udgivelsesår: 2025

Udgivelsesland: Danmark

Endnu en tegneserieudgave af Jane Austens *Stolthed og Fordom* er landet og

som den første er den oversat til dansk. Men kan man overføre Austens skarpe, satiriske bid til tegneserie?

Tegneserieudgaver af verdenslitteraturen henvendt til børn dukkede for første gang op i Danmark med 1950'ernes *Illustrerede Klassikere* med titler med alt fra Shakespeare og Jules Verne til græske myter og westerns. Der var smæk for den kulørte skilling, så de voksne var ikke begejstrede, men børnene elskede dem og for mange, var hæfterne et *gateway drug* til at læse det litterære forlæg.

Forlaget E-voke fører det kulørte banner videre og udgiver nye tegneserieudgaver af blandt andet Jules Verne og H.G. Wells' romaner i samme æstetiske udtryk som de gamle hæfter, mens der eksperimenteres mere med æstetikken i grafisk roman-udgaver af **Roald Dahls *Heksene***, flere udgaver af **Charles Dickens' *Et juleeventyr***, **Anne Franks *dagbog***, **Anne fra Grønnebakken** og den hjemlige *Drengene fra Sankt Petri*.

I takt med undervisningssektorens spotlight på tegneserier og opfattelsen af dem som et magisk *fix-it* plaster til børns læselyst, kan det tænkes, at der kommer flere tegnede fortolkninger af store romaner. For en tegneseriefremmed dansklærer er der nok noget trygt i, at tegneserien bygger på "en rigtig bog".

Endelig en tegnet Austen man kan holde ud at se på

"Den rigtige bog", der danner forlæg for forfatter Claudia Kühn og tegner Tara Spruits *Solthed og fordom*, er selvfølgelig Jane Austens roman af samme navn fra 1813. Den har sandsynligvis et af verdenshistoriens mest eftergjorte romanceplots, og ophavskvinden selv oplever i disse år (endnu) en bølge af interesse – i år ville Austen være fyldt 250 år.

For de uindviede er *Stolthed og Fordom* en af litteraturhistoriens helt store kærlighedsromaner. En arketypisk fortælling om hvordan den kvikke og intelligente Lizzy Bennet og den uhyrligt

rige og tilbageholdende Mr. Darcy overvinder deres respektive fordomme og stolthed og bliver gift.

Romanens levedygtighed er ikke kun båret af det dygtigt komponerede plot, som er fyldt med misforståelser, kæk dialog og subtil humor, men i høj grad også Austens knivskarpe samfundssatire som kommer til udtryk i den knastørre fortællerstemme. Humoren opstår i kontrasten mellem fortællerstemme og dialog. Kan dette sproglige virkemiddel mon flyttes til en tegneserie?

Tidligere tegneserieudgaver af Lizzy og Darcys parløb har været spektakulært mislykkede og deciderede fornærmelser mod romanen, tegneserier, og kunst generelt ([Hugo Petrus](#), den her går ud til dig). Heldigvis kan man ånde lettet op, for allerede første opslag viser en tidstypisk korrekt gengivelse af familien Bennets hus i en klar, præcis streg.

Inspirationen fra Joe Wrights film fra 2005 ses allerede på første side.

Tegnet til *diehard* fans

For fans af Joe Wrights filmatisering af romanen fra 2005 virker huset sært bekendt, og i takt med at historien skrider frem, er det tydeligt, at Kühn og Spruit har ladet sig heftigt inspirere af netop denne film. Bygninger, kostumer, interiører og kompositioner går igen adskillige steder, ligesom sekvenser og dialog, der kun findes i filmen, også har fundet vej. Det ses i et kip med hatten til det berømte *handflex*, den snobbede Lady Catherines besøg ved aftenstide og frieriet i tåget morgendis. Alt sammen scener, som ikke er at finde, eller foregår helt anderledes, i Austens roman.

En hilsen til det af internettet vidt besungne *handflex* fra filmen (en scene der ikke forekommer i romanen).

Og gør det så noget?

Ikke det fjerneste. *Fanservice* er udbredt i *romcoms* såvel som i andre genrer – især da dem, der er populære i tegneserieformat. Den generation der åd 90'ernes mange Austen-filmatiseringer har fyldt nettet med memes og fanfiction i årevis og Austen selv er blevet nærstuderet akademisk siden 1870'erne af de såkaldte *janeites* – udtrykket for en Austen-fan.

Romanens plot danner skelet for et utal af film og romaner, fra *Bridget Jones' Dagbog* til *Twilight* – og Kühn og Spruit er generationen der voksede op med Wrights film og fortæller og tegner til en læser der enten kender materialet de henviser til, eller vil opdage det på et senere tidspunkt. Det bidrager til følelsen af at være en del af et større *community*.

Tegningerne får lov at tale, men ...

Det er umiddelbart begges tegneseriedebut men Kühn gør et dygtigt arbejde med at forkorte Austens stramt fortalte

historie, som ellers stort set ikke kan undvære et komma. Hun rammer de væsentlige historiebeats, og trods en ret kluntet eksposition for at forklare de samfundsmæssige strukturer fra 1800-tallets England, der er nødvendig for at forstå historiens præmis, så er historien velstruktureret. Det meste dialog er umiddelbart fra romanen på nær et par grelle ups'ere som gør naller at læse. Fx udbryder Mr. Darcy: "Miss Elisabeth, de bringer foråret ind", hvilket hører hjemme i Austens verden lige så lidt som gangster-rap gør.

Desværre har romanens satiriske alvidende fortæller måtte lade livet. Det gør, at en stor del af humoren er forsvundet og kun dukker op i få tegninger. Her savnes et forsøg på at overføre satiren til tegneseriemediet, som netop er fremragende til sammenstødet mellem to parallelle fortællespor. Alligevel skal Kühn have stor ros for at besidde den vigtigste kompetence som tegneserieforfatter: At kunne tie stille og lade tegningerne gøre arbejdet.

Kühn forstår at lade ordene være og lade tegningerne tale – hvilket er dygtigt gjort i en tegneserieudgave af en roman.

Spruit er muligvis valgt som tegner, fordi **hun i forvejen har en stor interesse for historisk korrekte kostumer, arkitektur og interiør**, som kan ses på akkuratessen. Desværre fremstår personerne oftere som stive mannequiner – et

postordrekatalog anno 1810 – end som personer der taler, føler og bevæger sig. Hendes naturalistiske stil spænder ben for at bruge overdrivelse som virkemiddel, og det er nemt at forveksle personer i det store galleri med hinanden, selvom man kender historien indgående på forhånd.

Figurdesignet kan være lidt vel ensartet til tider.

Alligevel lykkedes det Spruit at puste liv i figurernes mimik og følelsesliv i flere af de afgangende scener, som også har roligere baggrunde – det fungerer godt. Man kunne dog ønske, at hun havde brugt mere tid på at fortælle visuelt og droppet de mange, detaljerede baggrunde, og i stedet dyrkede en stil, der ville give hende et større råderum. Som dansker er det svært ikke at sammenligne med overlegne Karoline Stjernfelt.

Farvelægningen er i en afstemt, behagelig palette, der måske er suget ud af de smukke landskaber og varme interiører, der også præger filmen. Men da siderne er komponeret meget ens, næsten alle ruder har en farvet, detaljeret baggrund og en optegnet ramme, bliver det overordnede indtrykket ensformigt.

Her savner man en øvet tegneserieskabers evne til at variere med størrelse, komposition og opbrud af rammer og udnyttelse af den hvide baggrund, så der er plads til at ånde – det sker i alt for få sekvenser.

Et af de meget få steder i bogen hvor der ikke er sorte rammer og der er leget lidt med komposition.

Struktur mangler visuel del

Bogen er lidt uforklarligt inddelt i de fire årstider (det er Austens roman ikke), men dette valg af struktur understøttes ikke rigtig visuelt. På trods af, at Austen dygtigt udnytter netop natur (og arkitektur) til at understrege pointer og vise personernes udvikling. Symbolik som er en gave til en visuel fortæller, hvis man forstår at udnytte dem – og her er Pruitt desværre mere fan af nyskelige, historisk korrekte illustrationer end hun er fortællende tegneserieskaber.

Et sidste ord går til oversættelsen, som må være baseret på tyske Kühns dialog baseret på britiske Austens. Det er lykkedes med mundret dialog, som for en stor del er komprimerede udgaver af Austens egen, og der er få skønhedsfejl. En enkelt er dog grel og skal nævnes, fordi den er krumtappen i hele den grundlæggende misforståelse der sætter plottet i gang: "Hun er ikke smuk nok til at lede mig i fristelse" er ikke den mest elegante oversættelse af "She is tolerable, but not handsome enough to tempt me".

Udgivelsen kunne i øvrigt med fordel have haft et efterskrift, der rammesatte Austens betydning for litteraturen og populærkulturen. At beskrive hendes forfatterskab og romaner som "tilsyneladende banale, men alligevel dybe kærlighedshistorier" er overfladisk og lidt pinligt.

Man kan ikke få det hele

Nuvel, man kan ikke få det hele, men i det mindste er det en tegneserie efter forlæg af en kvindelig forfatter. Hvor de 169 *Illustrerede Klassikere* ikke gengiver en eneste roman af en kvinde, så er det så absolut på tide, at Austen får en plads på de kulørte hylder i en udgave der ikke er en vederstyggelighed (Petrus ...).

Som tidligere nævnt, så *gør* det ikke noget, at tegneserien ikke er helt så udtryksfuld som man kunne ønske, at den ikke er *helt* så rageknivsskarp satirisk morsom som Austen, at den ikke *helt* udnytter tegneseriens magi, hvis den bare får læseren til at tage originalen ned fra hylden eller – oh! – læse flere tegneserier!

At være trædesten til "den rigtige bog" er den tegnede verdenslitteraturs vilkår og **hvor nogle lykkedes med at være en fortælling der kan stå på egne ben uden forlægget**, så er det andres lod at være vejviser til romanforlægget. Eller andre tegneserier. Det er også helt ok.

Det forlyder i øvrigt fra internettet af makkerparret barsler med en tegneserieversion af Austens længste roman, *Emma*, i

biffen kan man se *Jane Austen ødelagde mit liv*, på BBC kører dokumentaren *Jane Austen: Rise of a Genius* og Netflix brygger på en tv-serie baseret på *Stolthed og Fordom*. Jane Austen er igen-igen-igen hot stuff.

Især Netflix-serien får fanbasen til at stå i flammer. Hvis du tror, at Marvel og DC fans kan diskutere, så bare vent til du ser internettets *janeites* gå bananas over, om det er Colin Firth eller Matthew Macfadyen der er den bedste Mr. Darcy.

Imens kan man passende læse denne tegneserie uanset alder.

9 VI ELSKER TEGNESERIER

– og vi snakker om dem på Facebook. Kom og vær med!

📖 Turbine, H.G. Wells, Claudia Kühn, Tara Spruit, Stolthed og Fordom, Illustrerede Klassikere, Jules Verne, Jane Austen

Malene Hald

Grafisk designer og illustrator, i ny og næ skribent, underviser og igangsætter. Næstforperson i Dansk Tegneserieråd.

<https://www.malenehald.dk>

FORRIGE ARTIKEL

[Trioen, der blev til en duo](#)

NÆSTE ARTIKEL

[Vild, voldsom og velresearchet vikingskrøne](#)

MÅSKE KAN DU OGSÅ LIDE